

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_659
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Literatura 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Iveta Bašná
Název DUMu:	Počátky českého realismu: Karel Havlíček Borovský
Pořadové číslo DUMu:	19
Stručná anotace:	Počátky českého realismu: Karel Havlíček Borovský – život a dílo Karla Havlíčka Borovského, seznámení s tvorbou, jednotlivé oblasti tvorby
Ročník:	2.
Obor vzdělání:	65-42-M/02 Cestovní ruch, 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Prezentace slouží ve výuce jako součást výkladu a lze ji také použít jako materiál k samostudiu. ■
Výsledky vzdělávání:	Žák aktivně zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období, zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace.
Vytvořeno dne:	23. 06. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Počátky českého realismu

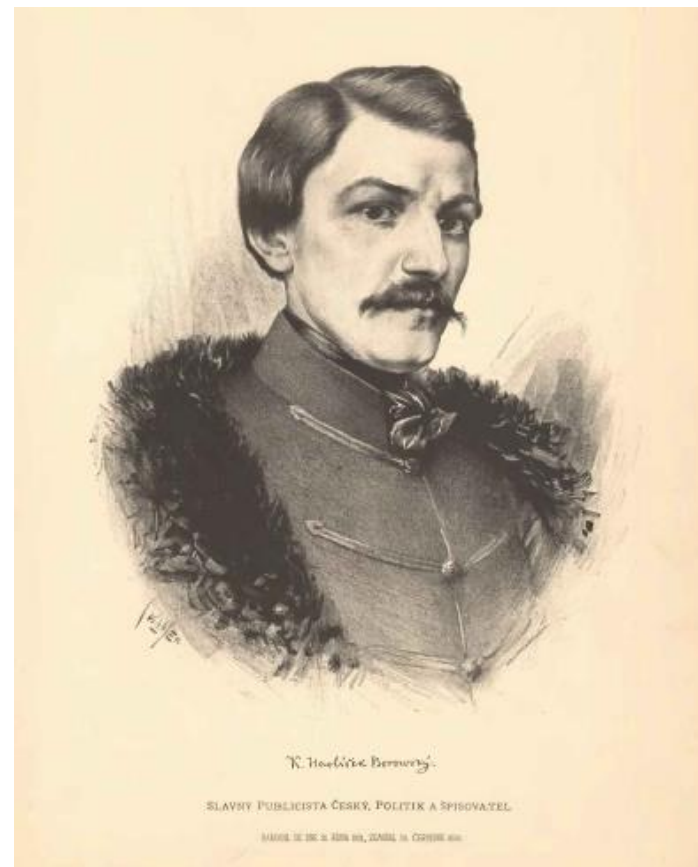
- 50. léta 19. století
- období doznívání romantismu
- důraz je kladen na věrné zobrazení reality

Znaky realismu:

1. pravdivé zobrazení skutečnosti
2. zájem o soudobé problémy
3. objektivita
4. typizace

Karel Havlíček Borovský 1821 – 1856

- narodil se v Borové na Vysočině
- vystudoval gymnázium v Němčickém Brodě (dnes Havlíčkův)
- v 19 letech vstoupil do semináře, aby se stal knězem, po zklamání z tamních poměrů seminář opustil
- 1843 odešel do Ruska, kde působil jako vychovatel

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Karel_Havl%C3%AD%C4%8Dek_Borovsk%C3%BD.jpg

- 1844 se vrátil do vlasti
- působil jako novinář, pro své kritické články byl však stíhán a několikrát stanul před soudem
- odešel z Prahy do Kutné Hory, problémy s policií a soudy však neustávají
- 1851 byl deportován do tyrolského města Brixen, kde nuceně strávil přes tři roky
- 1855 se vrátil, o rok později zemřel na tuberkulózu
- Havlíčkův pohřeb se stal velkou protirakouskou manifestací (trnová koruna od B. Němcové)

Dílo:

K. H. Borovský je považován za
zakladatele české žurnalistiky

NOVINÁŘSKÁ ČINNOST

Pražské noviny s přílohou Česká včela – redaktor, v této příloze vyšla jeho kritika J. K. Tyla

Národní noviny – 1848 tento deník sám založil, noviny měly satirickou přílohu **Šotek**, kde se objevovaly ostré protivládní články

1850 muselo být vydávání **Národních novin** zastaveno

Slovan – časopis, který začal K. H. Borovský vydávat po odchodu z Prahy v Kutné Hoře, vycházely zde opět kritické protivládní články, reakcí na ně byla deportace do Brixenu

BRIXENSKÉ SKLADBY

Tyrolské elegie

- satirická skladba
- líčí deportaci do Brixenu

Král Lávra

- satira o králi s oslíma ušima
- opět namířeno proti vládě

Křest svatého Vladimíra

- nedokončené dílo (legenda naruby)
- car nechá utopit boha Peruna, protože odmítl zahřmět na jeho počest, církve ale nemá boha a ztrácí autoritu u lidí, proto je vyhlášen konkurz na boha
- skladba je kritikou vlády a církve

DŮLEŽITÉ POJMY:

IRONIE
SATIRA
SARKASMUS

EPIGRAMY

- krátké satirické básně s ostrou pointou
- žánr, který K. H. Borovský založil
- věnováno králi, vlasti, církvi, Múzám, světu (5 oddílů)

K. H. Borovský kritik:

Ve své **Kapitole o kritice** formuloval tyto zásady:

- kritik musí posuzované věci rozumět
- kritika znamená také chválit (posoudit pozitivní i negativní stánky díla)
- napsat dobrou kritiku není jednoduchý úkol

K. H. Borovský se v této oblasti proslavil zejména kritikou Tylova díla **Poslední Čech**. Na rozdíl od Tyla naopak ocenil K. H. Máchu.

Otázky:

1. Které povolání chtěl původně K. H. Borovský vykonávat?
2. Které povolání nakonec vykonával?
3. Jak byl K. H. Borovský rakouskou vládou umlčen?
4. Které dílo jiného autora ostře zkritizoval?
5. Který žánr K. H. Borovský založil? Definujte ho.
6. Ve kterých novinách K. H. Borovský působil?
7. Doplňte ke knihám žánry, jejichž rysy vykazují:

Král Lávra

Křest svatého Vladimíra

Tyrolské elegie

Řešení:

1. povolání kněze
2. novinář
3. deportace do Brixenu
4. Poslední Čech od J. K. Tyla
5. epigram – krátká satirická báseň s ostrou pointou
6. Pražské noviny, Národní noviny
7. Doplňte ke knihám žánry, jejichž rysy vykazují:

Král Lávra

pohádka

Křest svatého Vladimíra

legenda

Tyrolské elegie

elegie

ZDROJE:

PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátku 20. století: od romantiků po buřiče*. Sokolov: O.K. - Soft, 2005.

Zdroje obrázků jsou citovány přímo v textu.